

Overweging 10 januari 2016

Doop en doorgang

Lezingen: Jesaja 40, 1-5.9-11; Titus 3, 4-9; Lucas 3, 15-16.21-22.

Het begin van het Lucasevangelie staat (net als overigens het begin van Genesis) in het teken van tweetallen. Johannes en Jezus, Elisabeth en Maria, en op de achtergrond Zacharias en Jozef. Van de laatste twee wordt de tempelpriester Zacharias, die net als zijn vrouw oud is, tot zwijgen gebracht, aangezien hij niet geloofd heeft wat hem door de engel Gabriel is gezegd, nl. dat hij en Elisabeth in hun ouderdom ouderschap zouden ontvangen en een zoon krijgen die de harten van zijn volk zou doen terugkeren tot God. Jozef is de stille op de achtergrond, de man in coulissen, de stille in den lande, die zijn rechtvaardige weg gaat en volstrekt dienstbaar is aan wat zich in zijn vrouw ontplooft. Het andere tweetal: Elisabeth, de tante van Maria, die zes maanden eerder zwanger is dan zij. Naar de betekenis van haar naam is zij de draagster van een belofte van de Eeuwige. Een belofte die van doen heeft met de voortzetting van het Joodse leven. Maria herinnert in gestalte en naam aan de slavernij in Egypte. Het betekent bitterheid, bittere zee. Het verwijst naar de omstandigheden van het leven in ballingschap en slavernij, naar het ondrinkbare leven. Uit deze bitterheid wordt bevrijding en uitredding geboren, verlossing uit slavernij, van onderdrukking en dood. Maria wordt zalig geprezen, omdat zij juist wel geloofd heeft wat haar vanwege de Heer is gezegd. Jezus lijkt op Mozes en zijn kruis op diens staf.

Tenslotte Johannes, de Doper en de Voorloper, de stem die roept in de woestijn, wiens naam 'God is genadig' betekent. Jezus, wiens naam herinnert aan Jozua de opvolger van Mozes die het volk het beloofde land in leidt. Beide namen beduiden 'God redt'.

In Johannes wordt Gods genade aangezegd aan wie terugkeert tot Hem en in Jezus wordt zijn reddende liefde geopenbaard. De aloude belofte in een hernieuwd verbond.

In het evangelieverhaal komen Johannes en Jezus bij elkaar, niet als afgeleide van de ontmoeting van hun moeders, zoals bij het bezoek van Maria aan Elisabeth, maar in hun eigen functie en op eigen titel. Kennelijk beschouwden nogal wat volgelingen van Johannes die in de verwachting van de Messias leefden, hem als de Gezalfde. Maar zijn taak is het om de Messias aan te wijzen en diens weg te banen. Ten teken van zijn doorgang (zijn exodus) laat ook Jezus zich dopen. De doop van Jezus is een voortgaande openbaring. De hemel gaat open en er klinkt een stem. Die stem wijst hem aan als de geliefde zoon, het kind van Gods welbehagen.

De doop van Jezus symboliseert zijn ingaan in het sterfelijk leven en zijn opstanding. Hij gaat de wateren des doods in om er als Levende uit op te rijzen. In die daad heeft hij het menselijk leven geheiligd en voor het leven getekend. Met hem staan wij die in hem geloven, mee op uit de dood. Wij zijn gedoopt in zijn dood om met hem te verrijzen, schrijft Paulus. Met hem zijn ook wij aangenomen als kinderen van de allerhoogste.

Maar deze gebeurtenis en openbaring staan niet geïsoleerd in de geschiedenis. Het komt niet zomaar uit de hemel vallen. Het is aangekondigde en verwachte werkelijkheid. De hele inleiding op deze overweging laat zien dat wat er in Jezus aan de orde is, een plek heeft in de beloftegeschiedenis van Israël. Het is geopenbaarde heilswerkelijkheid, passend in de handelingen van God aan zijn volk.

In Jezus wordt een weg gebaad door de woestijn en ligt het beloofd land voor ons open. Het Sion en Jeruzalem uit de Jesajalezing zijn beeld van de messiaanse wereld. De

woonplaats van God onder de mensen en de stad van vrede.

Bij Jeruzalem moeten we nadrukkelijk niet denken aan de hoofdstad van de politieke staat Israël. Hooguit als contrastwerkelijkheid van het beloftebegrip Jeruzalem, de stad van werkelijke sjaloom, van verzoening en ware vrede. De stad waar Gods wereld en mensenwereld verenigd zijn. De stad van dubbele vrede, met God en met mensen. Jezus Messias is zowel de weg, de opgang naar die stad als de incarnatie ervan. Opgang is in bijbelse zin: gaan naar Jeruzalem. Uit de woestijn naar beloofd land, uit ballingschap naar vaderland. Terugkeer. Opgang begint met opstanding.

Het verhaal van de opstanding van Jezus begint met het opstaan van Mozes tegen de onderdrukking van zijn volk. Van Godswege geïnstrueerd moet hij tegen farao zeggen: "Israël is mijn eerstgeboren zoon. Laat mijn zoon gaan!".

De uiteindelijke uittocht van het godsvolk uit Egypte, slavenhuis, en opgang naar het overvloedig vruchtbaar beloofd land is de ervaring van Gods reddend handelen dat ook in Jezus Messias geopenbaard wordt. Hij is de nieuwe Mozes die zijn volk uitleidt uit de ballingschap van zonde en de slavernij van de dood. Hij is ook de geliefde zoon Izaäk die aan het hout gebonden wordt en aan de dood ontrukkt. Hij is Jozef, de geliefde zoon van Jakob Israël, die uit de put gered, als onderkoning zijn familie redt van de hongersnood.

In de brief aan Titus schrijft Paulus dat, toen de liefde van God onze Redder, d.i. Jezus, zich openbaarde, Hij ons door water en Geest heeft gered, opdat ook wij erfgenamen zouden worden van eeuwig leven. Dit eeuwig leven is in de geloofstraditie niets anders dan wat in het begrip beloofd land en met uittocht wordt aangeduid. Het is uitredding uit de uitzichtloosheid van het sterfelijke en door onrecht en dood aangetaste bestaan. Het is herschepping, nieuwe mens, door God bedoeld leven.

Zonen, kinderen zijn zij die door de Geest geleid worden, zegt Paulus. Zoals Jezus zegt: "mijn moeder, mijn broeders en zusters zijn zij die de wil van de Vader doen". En Paulus schrijft in zijn brief aan de Romeinen: "niet de kinderen naar het vlees, de kinderen van Jakob namelijk, maar de kinderen van de Belofte, die van Izaäk, zijn erfgenamen." In Jezus zijn wij die erfgenamen. Erfgenamen van de belofte. Geliefde kinderen van de Enige. Met alle lusten en lasten die daarbij horen.

De opgang naar Jeruzalem is een lange weg. Uit de verstrooiing van verdeeldheid en door de woestijn. Langs ontberingen en offers. Roeping en uitverkiezing kunnen een hele last zijn. Zijn wij de lastdieren die Christus in zijn stede brengen? De geboorte van een nieuwe wereld is een lange dracht. Doop en Pasen zijn zo nauw met elkaar verweven. Sterven aan onszelf, overgave aan Gods Geest, opwekking ten leven als nieuwe mens.

Het verhaal van de doop van Jezus is geschreven voor ons. Vragen waarom Jezus zich moest laten dopen is een verkeerde vraag, een vraag die het punt mist waar het om gaat. De doop van Jezus is niet voor hemzelf, maar voor ons. De vraag is: wat betekent zijn doop voor mij? Voor ons? Kan ik ervaren dat ik door zijn doop in mijn gebroken en sterfelijk bestaan ook deel in zijn opstanding tot echt leven? Gaat ook voor mij de hemel even open om te horen dat heel mijn bestaan geliefd is? Ontvang ik iets van de geest die rustte op Jozua om de taak van Mozes voort te zetten? De Geest die is in Christus Jezus, en in ons, om bevrijdend en verbindend in de wereld te leven.

Laten wij ons telkens weer in herinnering brengen waartoe wij begenadigd zijn en waartoe wij geroepen zijn. Door het water van de doop aangespoeld op beloofd land om vruchtbaar voor God en mens te leven. Amen.

Overige gebruikte Schriftplaatsen:

Jesaja 42,1 mijn uitverkorene in wie ik mijn welbehagen heb.

Exodus 4,22 Israël is mijn eerstgeborene;

Genesis 22,2 neem uw zoon die je liefhebt, Izaak. En Israel had Jozef lief boven al zijn zonen, Gen 37,3

Romeinen 8 14vv zonen zijn zij die door de geest Gods geleid worden; plus 9,24v;

Romeinen 9,8 niet de kinderen naar het vlees, maar de kinderen van de belofte zijn nageslacht.